

KAKO JE ZELENA BUBICA NAUČILA TATU KUHATI

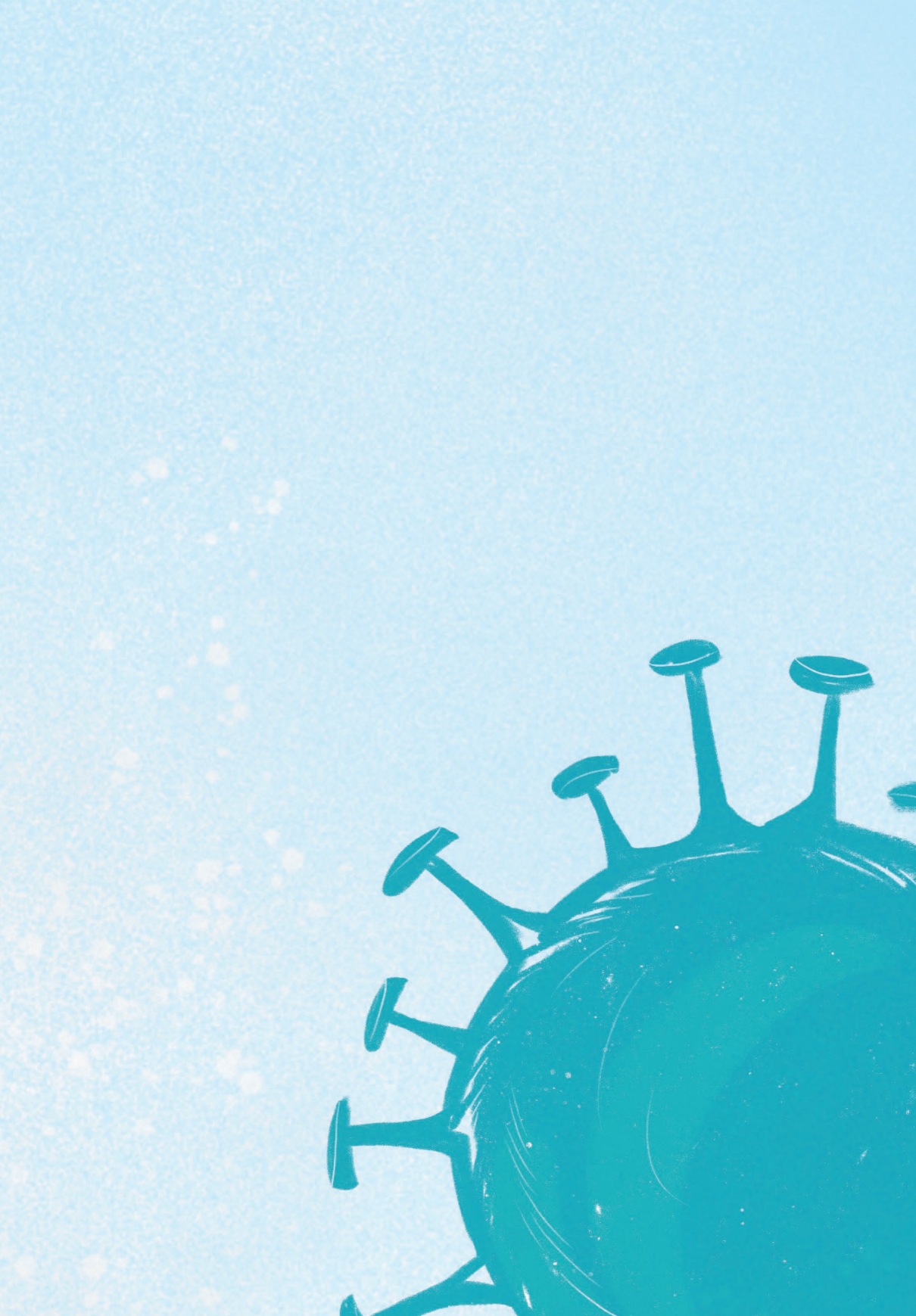
RITA JOANA

Ilustracije ZITA PINTO

kinder

ISBN 978-953-50658-0-7

STATUS M

NASLOV

**Kako je zelena bubica naučila tatu kuhati
(7 - 12 godina)**

NASLOV IZVORNIKA

O bicho verde ensinou o pai a cozinhar

TEKST

Rita Joana

ILUSTRACIJE

Zita Pinto

PRIJEVOD I LEKTURA

Željka Gorički

ZNANSTVENA RECENZIJA

**Tim projekta KINDER, Centar za društvene studije
Sveučilišta u Coimbri**

NAKLADNIK

**Status M
Avenija Marina Držića 12A
Zagreb**

TISAK

Alfacommerce d.o.o., Zagreb

NAKLADA

100 komada

©Sva prava pridržana

Zagreb, 2023.

SLIKOVNICA “KAKO JE ZELENA BUBICA NAUČILA TATU KUHATI” PRIJEVOD JE PORTUGALSKOG IZVORNIKA “O BICHO VERDE ENINOU O PAI A COZINHAR” I NAMIJENJENA JE DJECI U DOBI OD 7 DO 12 GODINA. IZVORNIK, KAO I HRVATSKI PRIJEVOD, MOŽE SE NAĆI NA WEB STRANICI KINDER.CES.UC.PT.

SLIKOVNICA JE NASTALA UZ FINACIJSKU POTPORU PROGRAMA ZA PRAVA, JEDNAKOST I GRAĐANSTVO EUROPSKE UNIJE (2014.-2020.) U OKVIRU PROJEKTA “KINDER - RJEŠAVANJE RODNIH STEREOTIPA U OBRAZOVANJU I RANOM DJETINJSTVU: IZGRADNJA RODNO OSJETLJIVE PEDAGOGIJE U OBRAZOVANJU DJECE” (GA 101005800).

SADRŽAJ OVE PUBLIKACIJE ISKLJUČIVA JE ODGOVORNOST AUTORICE I TIMA PROJEKTA KINDER I NI NA KOJI NAČIN NE ODRAŽAVA STAVOVE EUROPSKE UNIJE.

**KAKO JE ZELENA
BUBICA NAUČILA
TATU KUHAŤI**

TEKST: *Rita Joana*

ILUSTRACIJE: *Zita Pinto*

PREDGOVOR

Zamislite svijet u kojem su skrb i briga u središtu ljudskog iskustva i svih naših interakcija. To bi bio svijet u kojem poštujemo i čuvamo naš planet i u kojem svi ljudi, bez obzira na njihov socio-ekonomski status, rasu, nacionalnost, dob, rod, seksualnost, geografsko porijeklo i zdravstveno stanje, imaju jednake prilike za kvalitetan i sretan život. U tom novom svijetu, poslovi skrbi i brige, i oni plaćeni i oni neplaćeni unutar obitelji i doma, bili bi prepoznati kao ljepilo društvenog tkiva i ključan element koji omogućuje samo funkcioniranje društva.

Poslovi brige i skrbi uglavnom su na plećima žena i djevojčica koje na neplaćenim poslovima u domu i obitelji provode triput više vremena nego muškarci i dječaci. Pandemija je razotkrila krhku prirodu sustava poslova skrbi i brige i ovisnost društava o neplaćenoj brizi te je dodatno produbila neravnomjernu raspodjelu poslova skrbi i brige između muškaraca i žena.

Rodne norme doprinose održavanju te neravnomjerne raspodjele neplaćenog rada što ima golemi utjecaj na rodnu ravnopravnost. Ovakvo prekomjerno opterećenje žena i djevojčica negativno utječe na kvalitetu njihovih života i predstavlja ozbiljnu prepreku u ostvarenju njihovih potencijala.

Projekt KINDER¹ prepoznao je važnost odgoja i obrazovanja od najranije dobi, kako u vrtićima i školama tako i u obiteljima, za eliminaciju rodnih stereotipa i normi. Projektni tim je usmjerio svoje snage na razumijevanje izazova s kojima se susreću odgajateljice, učiteljice i roditelji u odgovoru na specifične potrebe djevojčica i dječaka u odgoju za rodnu ravnopravnost. Projekt je na temelju toga kreirao temelje za transformativne procese poučavanja i učenja u vrtićima i školama koji su usidreni u vrijednostima rodne pravde i inkluzije.

Naša vizija su vrtići, škole i obitelji kao mjesta gdje poučavamo, učimo i živimo inkluzivnije i pravednije prakse skrbi i brige. Nužno je da kritički preispitamo kako se poslovi brige raspodjeljuju u našim obiteljima. Poslovi brige, fizički i emocionalni, žila su kucavica naših društava i života, i ključno je osigurati da se njihov teret raspodijeli pravedno na sve.

Pandemija je u mnogočemu bila prekretnica u tom smislu. Iako je pandemija stavila dodatan teret na žene i djevojčice, mnogi ljudi diljem svijeta osvijestili su nužnost promjene. Mnoge obitelji počele su živjeti stvarnost u kojoj svi članovi obitelji imaju jednaku odgovornost za brigu i skrb.

¹ kinder.ces.uc.pt

Naša priča za djecu “Kako je zelena bubica naučila tatu kuhati” naslanja se na kontekst pandemije koja je svijet i naše živote preokrenula naglavačke i čiji se utjecaj snažno osjeća i danas. Želimo prenijeti u ovo postpandemijsko doba naučenu lekciju o tome koliko je bitno da roditelji i skrbnici utjelovljuju ravnopravne odnose u obitelji i pružaju transformativni primjer svojoj djeci. Naša priča stavlja brigu i skrb u središte života. One su često nevidljive i neprepoznate, ali bez njih ne možemo živjeti.

Anamarija Sočo

Riječ autorice

Moje ime je Rita Joana. Ja sam jedna od milijuna neprepoznatih neformalnih njegovateljica u Europi. Govorim u ženskom rodu jer, iako ima i muških njegovatelja, žene čine 80% tog broja.

Živimo u društvima gdje se skrb i briga sustavno pripisuju ženama. Osobna i društvena vrijednost žene mjeri se žrtvom, nesebičnošću i patnjom davanja sebe za obitelj i druge.

Nije nam dopušteno postojati kao pojedinke.

To pravo nam oduzima država koja zanemaruje svoje socijalne obveze i društvo koja ne mari za ravnopravnost u obitelji.

Kad je pandemija prisilila obitelji na zatvaranje, ova stvarnost postala je još gora. Žene koje su imale profesionalne obveze nazadovale su u svojim karijerama, fizičko i mentalno zdravlje im se pogoršalo, a mnogima su se promijenile okolnosti intimnih odnosa.

Činjenica je da smo došli do točke u kojoj apsurdno i nepodnošljivo gomilanje posla jednostavno ne ostavlja mogućnost da se ovo iskorištavanje žena nastavi. Žene nisu strojevi koji mogu preuzimati beskonačne zadatke kako bi društvo funkcioniralo.

Mnogi muškarcima koji su ovoga bili svjesni, u pandemije su učvrstili svoja uvjerenja i sada su također spremni djelovati.

Naša revolucija još je u povojima, a može napredovati i rasti samo kroz odgoj i obrazovanje.

Poslovi skrbi i brige nemaju rod, a naša djeca to moraju naučiti daleko prije nego što smo mi to osvijestile.

I dok pišem ovaj tekst i dalje nisam svjesna brojnih rodnih stereotipa koje nosim u sebi. Upravno me sudjelovanje u projektu KINDER potaknulo na promjenu.

Nadamo se da ćemo, riječ po riječ, moći zaštititi svaku djevojčicu i ženu od boli nemogućnosti bivanja, jednostavno, ljudskim bićem.

Rita Joana

KAKO JE ZELENA
BUBICA NAUČILA
TATU KUHATI

Već ste čuli priče o zelenoj bubici koja uči tate kuhati?

Dobro, to možda i nije baš tako... no ispričat ću vam kako se ta bubica pojavila i kako je preko noći naše živote preokrenula naglavačke.

Moj tata Josip, koji nije znao ni jaje ispeći, sada je moj omiljeni kuhar!

Mala zelena bubica naučila je moju obitelj da se zajednički brinemo za naš dom, pa sada više vremena provodimo igrajući se i pričajući priče!

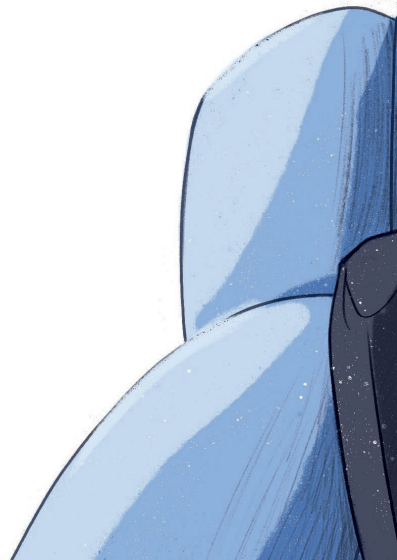

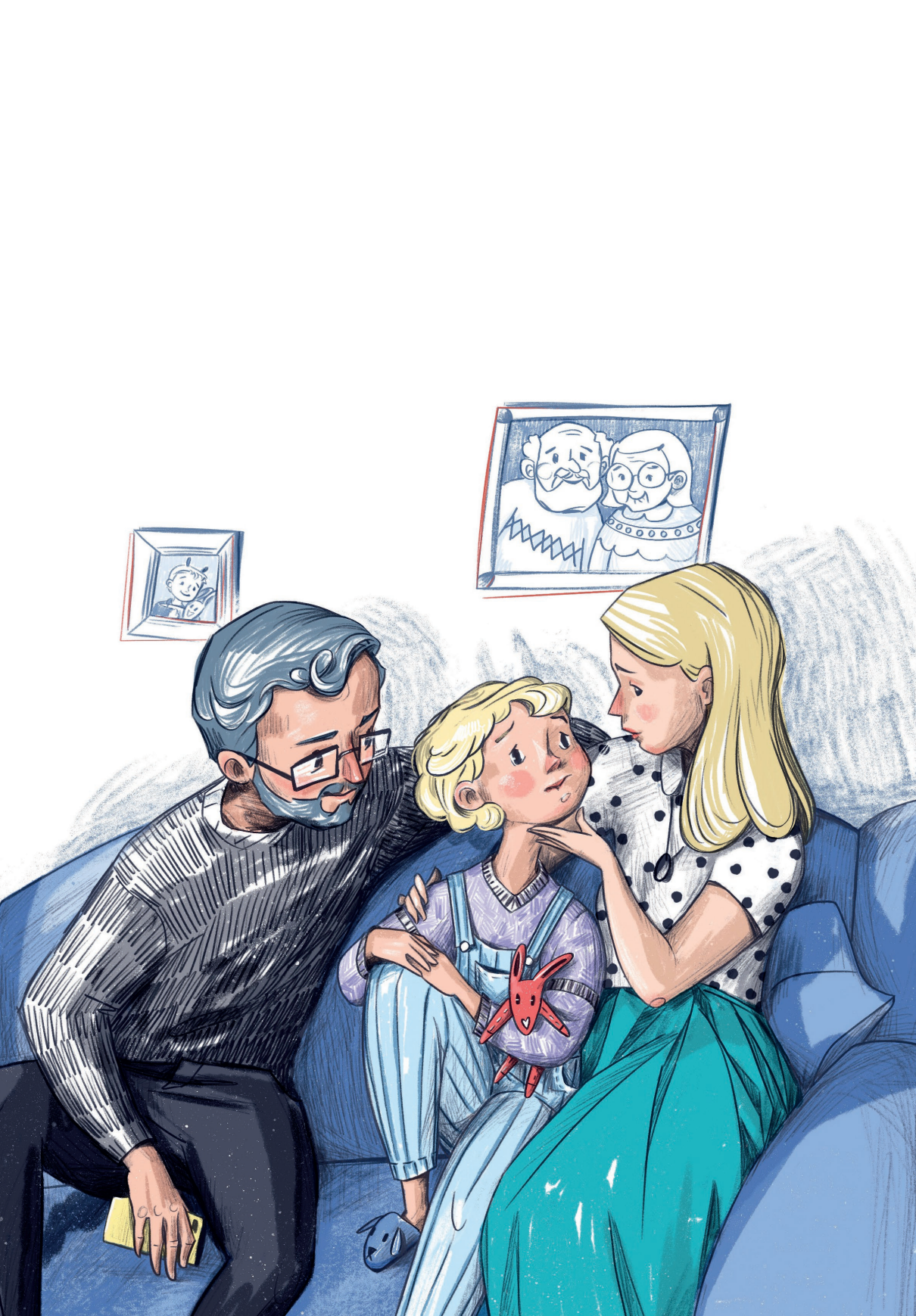

Kad sam se vratila iz škole, tata i mama pozvali su me da sjednem s njima na kauč u dnevnoj sobi.

Imali su ozbiljan izraz lica, znate kakav... Onaj s kakvim se vode odrasli razgovori o ozbiljnim stvarima, ili razgovori koji završavaju rečenicom: „Kad odrasteš, razumjet ćeš.“

Kao da mi djeca ne bismo odmah shvatili da ni odrasli najčešće ne znaju o čemu pričaju... Eno ih, mama i tata, s brazdom između očiju, što me malo zabrinulo. Na čelu kao da im je flomasterom pisalo da, bez obzira na to koliko su stari, ne znaju kako započeti taj razgovor.

Već nekoliko dana stvari su drugačije. Mama, tata, baka i djed užurbano su jurili na sve strane. Mami se žurilo još više nego inače. Pravila je vrlo dugačke popise za kupovinu svega čega je nedostajalo kod kuće. Ona je uvijek bila ta koja je išla u kupovinu jer se tata žalio da među tolikim policama ne može ništa pronaći. Onih nekoliko puta kada sam s njom išla u kupovinu čak sam posumnjala da su očevi alergični na trgovine jer sam tamo vidjela vrlo malo muškaraca. Nije mi se to svidjelo. Naposljetku, tate i mame sposobni su raditi iste stvari!

Ali ovog puta pomislila sam da je mama pretjerala! Nikada nisam vidjela toliko konzervi sardina i tune; boce vode, mnoštvo pakiranja riže i krumpira u smočnici! I što će nam toliko rola toaletnog papira? Ovo ne može biti dobro!

Imam sestričnu koja je beba i puno kaka, ali unatoč tome, nikad nisam vidjela toliko maramica i toaletnog papira u ujakovoj kući. Situacija je morala biti ozbiljna. Znala sam to!

Otac je bio taj koji je započeo razgovor:

— Znaš Laurice, u svijetu se događa nešto o čemu moramo razgovarati...

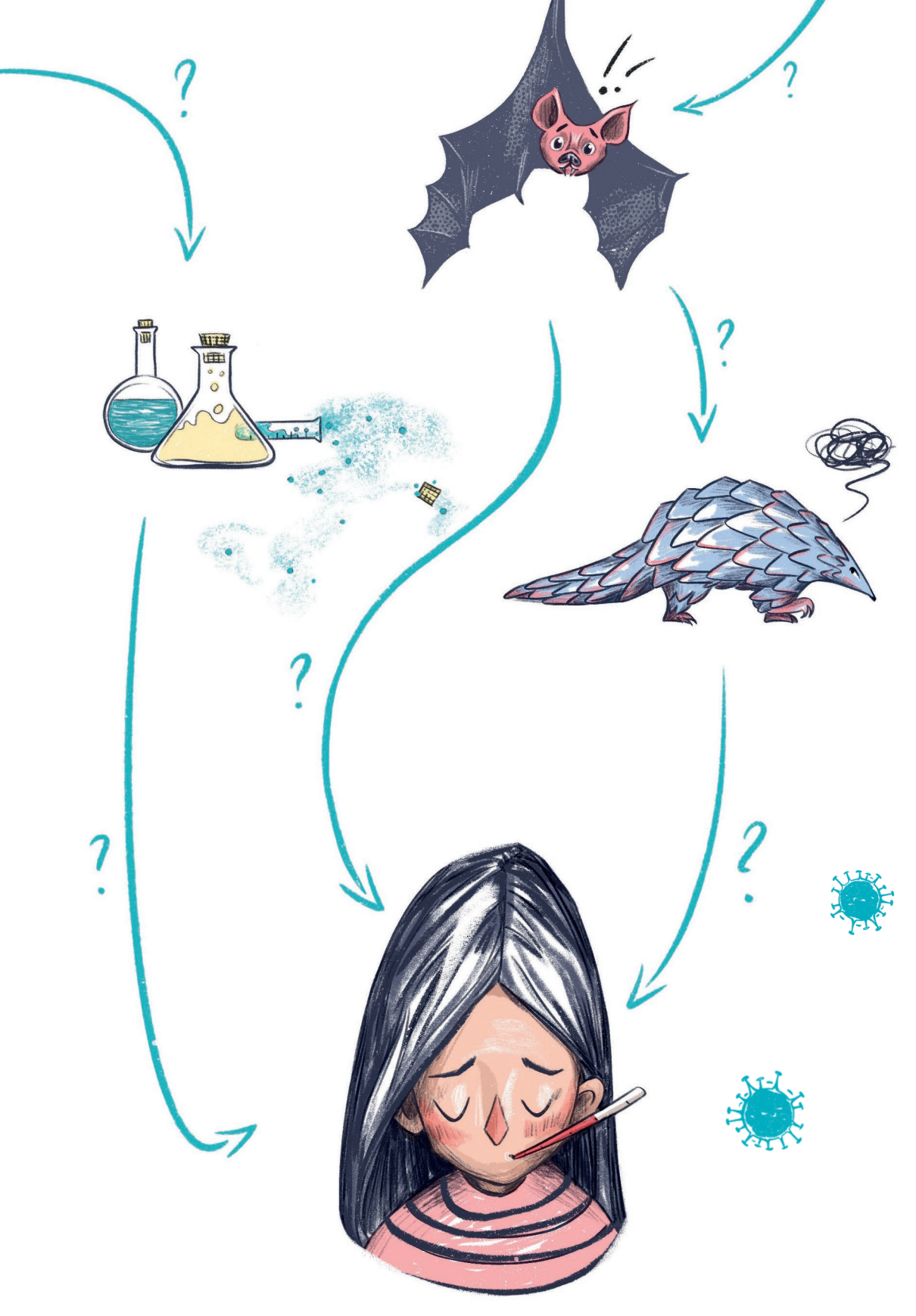
— Znam, da. – rekla sam — Što vi mislite? Da samo zato što sam dijete ne shvaćam što se događa oko nas?

— Svašta ja primjećujem, znaš? – odgovorila sam mu.

— Čula sam u školi da su neki šišmiši, kojima je dozlogrdilo da ih ljudi gnjave u njihovim staništima, otišli u gradove. Problem je u tome što izgleda da su imali neku bubicu od koje su se druge životinje razboljele.

Mama i tata ponosno su me slušali, ali to ih nije umirilo, i dalje su izgledali zabrinuto. Mama je nastavila:

— U pravu si, Laura, ali ima još nešto: znanstvenici iz cijelog svijeta kažu da su šišmiši tim životinjama možda prenijeli novi virus koji se sada prenosi i na ljude i uzrokuje bolest koja je pomalo nalik gripu! Ali ovaj je virus mogao doći do ljudi na druge načine, a misterij podrijetla zelene bubice bit će razriješen u nadolazećim godinama, sigurna sam!

— Mama, a što je to virus?

— Virusi su male čestice, majušne, od kojih se možemo razboljeti. Kako bismo spriječili da ovaj novi virus prelazi s jedne osobe na drugu, moramo ostati kod kuće i kloniti se jedni drugih kako bismo izbjegli zarazu. Tata i mama će morati raditi od kuće, a ti neko vrijeme nećeš ići u školu.

Bacila sam joj se oko vrata.

— Čemu sad to?

— Zato što ćeš se sad moći igrati sa mnom, mama! Znaš, već se dugo nismo svi zajedno igrali...!

Znam da unutra ne pada kiša, ali kada me mama pustila, kosa mi je bila posve mokra. Pogledala sam je i vidjela da plače.

II

Prvog dana *online* škole ustala sam vrlo rano. Tata i mama su još spavali. Nisam htjela nikoga probuditi. Možda će sada napokon moći spavati do kasno i provoditi više vremena zajedno, kao zaljubljeni par! Prošlo je dosta vremena otkako su posljednji put podijelili poljupce zbog kojih sam se crvenila.

Na kuhinjskom pultu bilo je računalo, bijelo i sjajno. Nisam ga smjela koristiti bez dopuštenja, ali... budući da su došla drugačija vremena, možda bi i meni dopustili da radim stvari drugačije. Privukla sam stolicu ispred ekrana i odmah potražila kontakt svoje prijateljice Magdalene kako bismo mogle razgovarati putem videopoziva.

Pojavila se na ekranu, nepočešljana i pospana, još uvijek u pidžami.

— Pa znaš li koliko je sati? – upitala je.

— Znam... Vrijeme je da se počešljaš, jer ti kosa izgleda kao brada mog tate! – odgovorila sam.

— A još da možeš osjetiti zadah iz usta! – nasmijala se, toliko glasno da je gotovo probudila cijelu kuću.

— Odvratno! Čuj, Magdalena, jesu li ti mama i tata pričali o zelenoj bubici od koje se ljudi razbolijevaju?

— To je virus! Mama mi je sve objasnila!

— Još nisam baš shvatila što je virus, zato ću ga zvati bubica!

— To je kao kad si prehladena...

— Kad imaš šmrklje u nosu i neprestano kišeš? Odvratno! Ali Magdalena, zar ćemo ostati zatvoreni u svojim kućama zbog toga?

— Ni ja nisam baš dobro razumjela... Ali to je jako, jako mali virus, zelen, okrugao poput balona i sa šiljcima, koji ulazi kroz nos, kroz usta i koji nam se lijepi za ruke. Zato ih uvijek moraš prati. I opasan je, jer se ljudi jako razbole od njega, osobito stariji.

— Zato me, dakle, nisu pustili da odem posjetiti djeda i baku... a tako mi nedostaju, Magdalena.

Nije mi se svidjela tuga koju sam osjetila da dolazi, pa sam promijenila temu da oživim razgovor:

— Što ćeš raditi danas? Jesi li primijetila da imamo hrpu vremena samo za sebe?

Predložila sam joj da odigramo jednu *online* igru, no u međuvremenu sam začula mamine papuče kako se približavaju i otišla sam poželjeti joj dobro jutro.

Ime:

Koronavirus

100

nm

Godina rođenja:

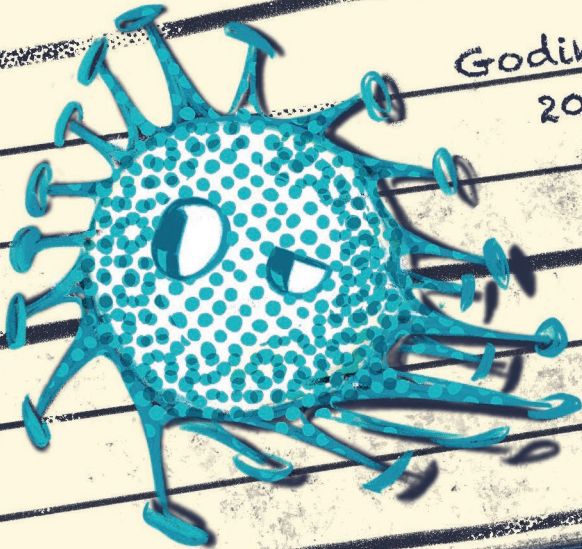
2019.

100 nm

50

50

nm

0

0

nm

III

Prvih dana kada smo počeli stalno ostajati kod kuće, naša rutina se promijenila.

Sada kada mama ne mora raditi za računalom peče svakakve kolače i poslastice. To su smjese od jaja, brašna, šećera, limunove korice, kokosa i kremastog sira, kondenziranog mlijeka i orašastih plodova... Kaže da to radi kako bi se nečime zaokupila. Čak sam pitala bi li i tata htio raditi kolače, ali nisam dobila odgovor...

Naša kuća miriše na cimet i džem od jagoda, no nije kao u dane slavlja. Nismo sretni.

Mama je neraspoložena, gotovo uvijek u pidžami. Tata provodi dane s telefonom u ruci i izgleda poput uzavrelog lonca s juhom. Po čitav dan samo se puši. Kad poklopi slušalicu, stisne zube i prste u šaku i broji naglas do sto, širom otvorenih očiju. Da ja to napravim, već ga čujem što bi mi rekao: „Neprirođeno je frktati na ljude!“

Svaki dan razgovaram s Magdalenom, ali najviše bih voljela da se možemo zajedno igrati u parku.

Jednom prilikom kad smo Magdalena i ja čavrljale putem videopoziva, moja je prijateljica sjedila u kuhinji dok joj je mama pripremala ručak... I Magdalenina mama mi se učinila drugačijom; višom, u odjeći u kojoj je nikad prije nisam vidjela.

Odjednom se osoba okrenula, približila ekranu i pozdravila me s osmijehom punim bijelih zubi i vrlo crnih brkova. Vrisnula sam!

— Oprostite, gospodine Marinko. Mislila sam da je s Magdalenom u kuhinji gospođa Iva!

Smijali smo se dok je gospodin Marinko spremao tanjur tjestenine koja je izgledala vrlo ukusno. Zatim je privukao stolicu i sjeo:

— Magdalenina mama Iva je medicinska sestra... Provodi dane u bolnici brinući se za ljude oboljele od bolesti COVID-19 i stoga ne može biti kod kuće s nama... – objasnio mi je.

— Pa što onda jedete? – upitala sam zabrinuto.

— Kakvo je to glupo pitanje, Laura! – odgovorila je Magdalena – Pa zar ne znaš da je moj tata najbolji kuhar na svijetu?!

Oči su mi se raširile dok sam se divila trešnjama na pregači Magdaleninog tate. Pomislila sam kako svog tatu nikad nisam vidjela da kuha, čak ni da peče jaje! Ponekad mi ga je čak bilo malo žao, mislila sam kako je za odraslu osobu sigurno jako tužno što ne zna ništa skuhati... Ali drago mi je da nisu svi roditelji takvi!

Gospodin Marinko je pogladio brkove i rekao:

— Pa dom pripada cijeloj obitelji! Očevi i majke trebali bi dijeliti kućanske poslove, a ja sam sve to naučio raditi još kao dijete: prati suđe, usisavati, brisati prašinu, glačati...

— Mama kaže da moj tata nema nimalo volje za kućanske poslove... bi li još uvijek mogao naučiti? Mama ne bi bila toliko umorna da i on nešto radi... – rekla sam im potihom kako me nitko ne bi čuo.

— Naravno da bi mogao, i siguran sam da bi tvoj tata jednog dana mogao postati sjajan kuhar.

IV

Mama je pokupila bubicu. Čujem je kako lagano kašlje – morat će ostati u svojoj sobi nekoliko dana. Ne mogu se maziti s njom i ne mogu je vidjeti. Jako sam tužna i uplašena, ali tata čini sve što može da se osjećam bolje.

Ponekad ga čujem kako razgovara na mobitel, a zatim mi dovikuje da me pita što želim jesti jer naručuje hranu. Nedostaje mi hrana koju kuha mama... Prijatelji u školi kažu da sam čudna jer ne volim pizzu ni hamburgere. Jako volim ono što mi mama i baka skuhamo, a tata ne zna skuhati ćufte... Stiže videopoziv, ovaj put je to Magdalena:

— Mama me zamolila da te pitam kako ti je mama, Laura.

— Dobro se drži! Ali ne smije izaći sobe zbog te bubice!

— Objasnila mi je mama da viroza prolazi tek nakon par dana. Znam da ti je teško ne biti s mamom, ali ne želimo da se ti ili tvoj tata razbolite!

Iznenada iz pozadine začujem fijukanje! Dolazilo je iz lonca. Na ekranu se pojavi Magdalenin tata, kliže po kuhinjskom podu samo u čarapama, sav sretan.

— Što je za večeru, gospodine Marinko? – doviknem.

— Danas imamo juhu i šnicle s rižotom od povrća. Voliš to jesti?

— Za nju ne znam, ali ja volim itekako! – odgovorio je tata dok je stajao iza mene, smijući se.

— Kod njih doma kuha gospodin Marinko. — rekla sam mu.

— Zbilja? Rijetko koji muškarac kuha! — odgovorio je moj tata, zbog čega mi je bilo malo neugodno. Ja bih baš bila sretna da on nauči!

Magdalenin tata upitao je mog:

— Ne mogu vjerovati da tako nešto čujem! Nemoj mi reći da ne znaš ni rižu skuhati!

— Mislim da znam... Ide šalica vode na dvije šalice riže, zar ne? – uputio je pitanje prema ekranu.

Magdaleninom tati je od smijeha izletjela na nos voda koju je pio.

— Všto kažeš na malo izazova, Josipe? Kako bi bilo da skuhaš rižu za Lauru i njezinu mamu Sandru?

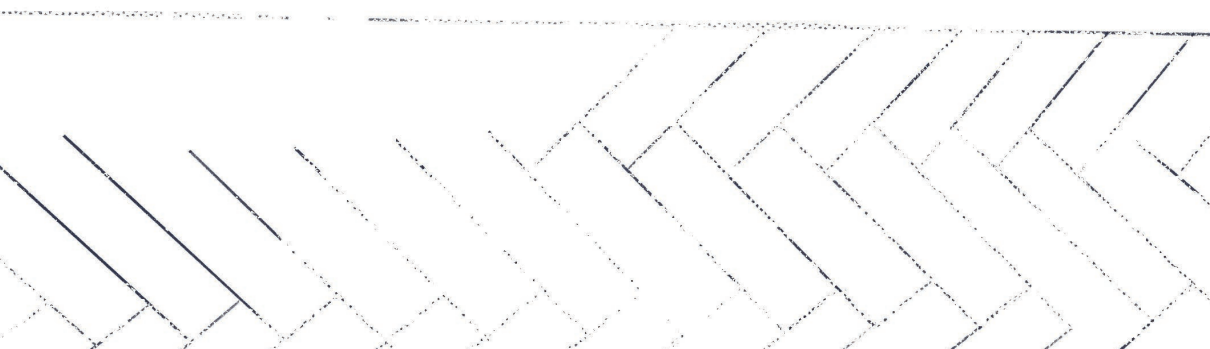
— Uf! To mi se čini kao puno posla. Bolje je naručiti nešto izvana.

— Hajde, tatice! Riža ide sa svime! — rekla sam mu, pokušavajući ga motivirati.

— Tunjevina, pljeskavice... - nastavila sam nabrajati, ne shvaćajući baš što se tu događa, ni zašto se njih dvoje smiju.

— Pa... Sandra spava u sobi, a ova mala frkće nosom na sve što naručim iz restorana. Hajmo!

Prvi put sam vidjela tatu kako se prima posla u kuhinji. Nije znao gdje su lonci, riža ili sol! U šali sam ga pitala zna li da voda teče iz slavine.

— I, što kažeš? – upitao me nakon prvog zalogaja.
Ispred mene je stajao tanjur bijele riže, doduše gnjecave,
ali vrlo ukusne! Uz tunjevinu i kuhano jaje, prava gozba!

V

Novi kuhar kuće stavio je malu čipkastu krpu na pladanj, otišao u vrt i odrezao mirisnu ružu, jednu od onih koje mama jako voli.

Kad se vratio iz sobe u kojoj se mama još oporavljala, bio je sav rumen.

Ne znam što mu je mama bila rekla, ali pretpostavljam da je bilo nešto što si govore ljudi kad se vole!

Prošli su još mjeseci dok virus nije bio pod kontrolom, i moja mama gotovo da se nije sjećala bubice. Diljem svijeta, ljudi su se vratili na posao, u školu i druženju s prijateljima i obitelji.

Jedan vikend moji tata i mama pozvali su Magdaleninu obitelj na večeru. Tijekom karantene naši su si roditelji mnogo pomagali. Čak i daleko jedni od drugih, bili su blizu.

Ja i Magdalena vrlo smo sretne!

Otac je počeo kuhati kod kuće, ali to nije bila jedina stvar koja se promijenila.

Pun entuzijazma što je savladao ovu umjetnost (kako on sad naziva kuhanje), preuzeo je i druge kućanske poslove. I, vjerovali ili ne, naučio je glačati vlastite košulje.

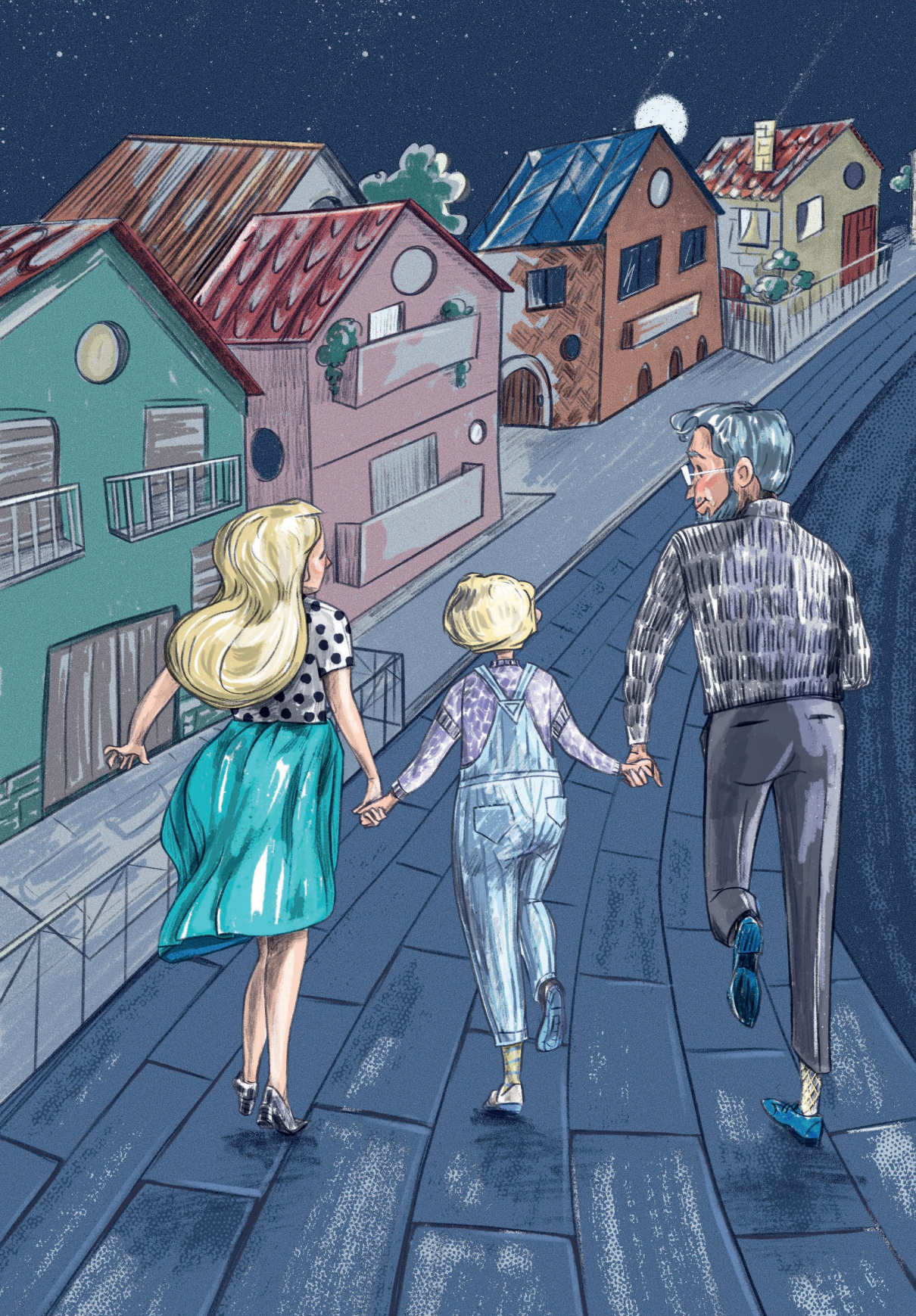

Sada često zateknem mamu i tatu nagnute nad kuhinjskim stolom, s olovkom i papirom, kako razgovaraju o tome što treba učiniti: obrisati prašinu, ići u kupovinu, promijeniti posteljinu, očistiti kupaonicu... Svakom članu obitelji dodjeljuju aktivnost, kao da rade plan igre. I ja sam na popisu jer sam već naučila pospremiti svoju sobu i staviti posuđe u perilicu!

Moji tata i mama sada imaju više vremena za igru i šetnje sa mnom. Sada čak idemo u šetnju nakon večere kako bismo bolje upoznali susjedstvo!

**A u vašim domovima?
Čemu je vas zelena bubica naučila?**

ISBN

978-953-50658-0-7

CIP ZAPIS JE DOSTUPAN U RAČUNALNOME KATALOGU NACIONALNE I SVEUČILIŠNE
KNJIŽNICE U ZAGREBU POD BROJEM 001182755.

Jeste li već čuli za zelenu bubicu koja uči tate kuhati?

“Kako je zelena bubica naučila tatu kuhati” priča je o Lauri i zelenoj bubici koja je, putujući svijetom, preokrenula život Laurine obitelji naglavačke. Jednog se dana Laurina mama zbog zelene bubice razboljela pa se tata morao pobrinuti za sve u kući. Ali postojao je jedan veliki problem - Laurin tata nije znao kuhati!

Kroz zgrade Laure i njezinog tate, koji je želio naučiti kuhati, učimo da oba roditelja mogu preuzeti ravnopravnu ulogu u brizi za djecu i kućanstvo i tako doprinijeti stvaranju postpandemijskog svijeta gdje svi članovi obitelji imaju jednaku odgovornost za brigu i skrb.

